

Ingrid Silná: *Ezechiel Ambros*, Univerzita Palackého, Olomouc, 2011.

Alena Burešová

Z Ambrosovy rodiny je dnes nejznámější hudební skladatel Vladimír Ambros (1890–1956), jehož dílo osciluje mezi podněty impresionismu a principy L. Janáčka. Jeho tvorba byla prováděna v moravských centrech. Od roku 1938 byl spjat s Prostějovem. V Olomouci se zapsal jako neúnavný organizátor a glosátor olomouckého hudebního života jeho bratr Emanuel Ambros (1885–1955), profesí středoškolský profesor matematiky, fyziky a zpěvu, který po přesídlení do Brna zaměřil své aktivity publicistické a organizátorské na nové působiště. Méně známý je jejich otec Ezechiel Ambros (1861–1915), který patřil k významným osobnostem v hudebních dějinách Prostějova na přelomu 19. a 20. století. A právě jemu je věnována recenzovaná kniha.

Ingrid Silná je ve své monografii soustředěna na události, jež jsou spjaty s životem a činností Ezechiela Ambrose ve sféře hudby duchovní i světské. Ačkoliv hlavním působištěm Ezechiela Ambrose byl Prostějov (působil zde v letech 1888–1915), autorka zahrnuje do svého hodnocení i jeho období kroměřížské (1882–1888), v němž získal cenné zkušenosti a dosáhl i veřejných úspěchů. Práce je rozdělena na kapitoly životopisnou, po ní následují kapitoly *Pedagogická činnost*, *Sbormistr a kapelník*, *Ředitel kůru*, *Interpret*, *Skladatel*. V přílohách práce je tabulka s nejdůležitějšími chronologickými údaji v životě Ezechiela Ambrose, rejstřík osob, velmi přehledně uspořádané seznamy skladeb s údaji běžnými v tematických katalozích, ukázka sborových skladeb. Kniha zdánlivě není příliš rozsáhlá, má 246 stran. Je však mimořádně bohatá svou důkladnou dokumentací, která je ostatně pro práce Ingrid Silné příznačná.

Při četbě kapitol postupně před očima ožívá nejen minulost hudebního života města, ale také různé zvyklosti v mezilidských vztazích, jež dnes bývají zpravidla zapomenuty. Ambros patřil k těm hudebníkům, kteří se ještě osobně setkali s A. Dvořákem, byl žákem a přítelem L. Janáčka, F. Z. Skuherského, byl spolužákem J. B. Foerster, K. E. Macana, přátelil se s J. Nešverou, J. Geislerem, K. Bendlem, J. Kličkou, J. Malátem, K. Weisem. Byl též při křtu kmotrem V. Talicha. V Kroměříži Ambros učil v české hudební škole spolku Moravan, byl i členem pěveckého sboru Moravan, ve svých 22 letech se stal ředitelem tamější hudební školy. Po něm působil v téže funkci A. Petzold, který pak na čtvrt

století přenesl těžiště své práce do Olomouce. V Kroměříži po něm nastoupil F. Vach, jehož sbormistrovská činnost byla inspirativní pro Ezechiela Ambrose a jehož sborové úpravy lidových písní Vach zařazoval do repertoáru svého sboru. Takových souvislostí je v knize mnoho.

Rozsah práce, kterou byl Ezechiel Ambros schopen zvládnout, je obdivuhodná. Již v Kroměříži se uplatnil v základních oblastech hudebního života. Vedle funkce regens-choriho ve farním kostele Nanebevzetí Panny Marie, kde se projevil jako stoupenec cyrilské reformy, byl také členem a posléze sbormistrem pěveckého spolku Moravan. Podílel se na nácviu velkých sborových kantát, např. Smetanovy *České písně*, Křížkovského *Cyrila a Metoděje*, Dvořákovy *Stabat Mater* – za skladatelovy přítomnosti. Zároveň učil na tamějším gymnáziu.

Do Prostějova přišel E. Ambros jako zkušený hudebník a záhy se projevil ve funkci ředitele kůru, zakladatele Farní pěvecké školy cyrilské, iniciátora Farní cyrilské jednoty. Stal se zakladatelem a prvním ředitelem městské hudební školy, dirigoval amatérské hudebníky v různých kapelách, později v Orchestrálním sdružení, byl sbormistrem ženského sboru ve spolku Vlastimila a následně i mužského sboru Orlice a také pedagogem zpěvu na středních školách.

Tím, že soustředil ve svých rukou pěveckou výchovu ve sborech, ve školách, na farním kůru a stejně tak i zdatné instrumentalisty z řad žáků, učitelů i různých forem instrumentálních sdružení, mohl s nezbytnou podporou předních činitelů města uvést také v Prostějově velké vokálně-instrumentální opusy, např. Mozartovo *Requiem*, z Dvořákových děl *Stabat Mater*, *Svatou Ludmilu*, *Svatební košili*, Nešverovo *De profundis*, Smetanovu *Českou píseň*.

Ambros se osvědčil jako pohotový a vyhledávaný instrumentalista, který hrál na housle v různých místních komorních tělesech a který také doprovázel ambiciózní sólisty (např. Antonína Ledvinu, Ferdinanda Štěpána ad.). Chráněnou hudbu hodnotí I. Silná jako velmi bohatou, jež „svou kvalitou patřila k jedné z nejlepších na Moravě“. Ročně bylo nastudováno pět až sedm nových mší různých skladatelů. Z reformních motet a mší se nejčastěji objevovala jména: F. Z. Skuherský, F. Pícek, F. X. Witt, G. E. Stehle; ze skladeb předreformních J. Haydn, J. Plotz, W. A. Mozart, L. van Beethoven, A. Diabelli, J. Rheinberger, Z. Fibich; z kompozic žijících autorů V. Novák, L. Kožušník, J. Nešvera, G. Fránek, V. Vach, V. Říhovský, V. Ambros, K. Šerý, J. Čapka Drahlavský, F. Neumann, J. Greipl ad.

Z Ambrosovy vlastní tvorby se dosud objevují jeho sborové úpravy lidových písní, další tvorba nevstoupila do trvalého repertoáru. K zajímavostem patří i jeho melodram *Maryčka Magdonova* (1905), který napsal ještě před známým mužským sborem L. Janáčka.

Ingrid Silná zachytila formování české měšťanské společnosti ve městě, které na konci 19. století prožívalo bouřlivý průmyslový a hospodářský rozvoj. Česká společnost se tu s oporou o hanácký venkov vymezovala vůči bohatému kapitálu německému a židovskému. I když se Silná těchto otázek příliš nedotýká, zdá se, že si je těchto skutečností vědoma, když v závěru své práce porovnává prostějovské hudební spolky české a německé.

Styl I. Silné se vyznačuje věcným nanášením faktů, střízlivostí soudů a spolehlivou heuristikou. V poznámkách doplňuje informace nejen v synchronním průřezu, ale vždy velmi pečlivě doplňuje i klíčové informace z celé historie daného jevu, zejména nástrojů v chrámech, inventáře hudebnin, uváděných programů různých produkcí nebo údajů o osobách. Autorce se podařilo přiblížit bohatou a mimořádně usilovnou práci i lidský profil Ezechiela Ambrose a také doložit jeho význam pro rozvoj hudební kultury v Prostějově na přelomu 19. a 20. století i s jejími přesahy v regionu střední Moravy.